

# Σπήλαιο Ιδαίων Άντρον

35.208284, 24.8288981



Το Σπήλαιο Ιδαίων Άντρο βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του Ψηλορείτη, στο οροπέδιο της Νίδας. Το σπήλαιο απέχει 24χλμ από τα Ανώγεια Μυλοποτάμου και 78χλμ από το Ρέθυμνο. Δεν έχει ιδιαίτερη σπηλαιολογική αξία, αλλά έχει τεράστια αρχαιολογική και πολιτισμική αξία, καθώς ήταν το σπήλαιο που σύμφωνα με το μύθο μεγάλωσε ο μεγαλύτερος θεός της αρχαιότητας, ο Δίας. Σήμερα το Ιδαίο Άντρο δέχεται χιλιάδες τουρίστες από όλη την Κρήτη κάθε χρόνο, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Βρίσκεται σε υψόμετρο 1538μ και η μεγάλη του είσοδος τοποθετείται πάνω στο ρήγμα της περιοχής, ενώ και εσωτερικά του σπηλαίου εμφανίζονται παράλληλες επιφάνειες του ρήγματος. Στην είσοδο του σπηλαίου, που είναι ελαφρά κατηφορική με μια μεγάλη αίθουσα στη συνέχεια, αλλά και στο εσωτερικό του, εμφανίζονται πτυχώσεις των «πλακωδών ασβεστολίθων». Γεωλογικά, το σπήλαιο δεν είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό αφού στερείται διάκοσμου και μεγάλης ανάπτυξης, παρόλο που κοντά στην είσοδο υπάρχουν τρεις επιβλητικοί σταλακτίτες.

Πρόκειται για ένα σπήλαιο 800τμ το οποίο διαθέτει μεγάλη κεντρική αίθουσα και πλευρική στοά μήκους 22 μέτρων. Χωρίζεται εσωτερικά σε τρεις θαλάμους και το άδυτο. Η πρόσβαση στους θαλάμους γίνεται κατόπιν έντονης κατωφερικής κλίσης, ενώ κατά περιοχές παρατηρείται κάποιος μικρός λιθωματικός διάκοσμος.

## Ο ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ ΔΙΑΣ

Σύμφωνα με τον μύθο της Γέννησης του Δία, ένας χρησμός ανέφερε ότι ο γιος του Κρόνου και της Ρέας, θα έπαιρνε την εξουσία από τον Κρόνο, ο οποίος ήταν ο μεγαλύτερος θεός. Έτσι, ο Κρόνος καταβρόχθιζε τα παιδιά του, ώστε να μην χάσει την εξουσία του ποτέ. Όταν γεννήθηκε ο Δίας, στο Δικταίο Άντρο, η Ρέα τον λυπήθηκε και θέλησε να τον σώσει από τον Κρόνο. Έτσι, τύλιξε μια πέτρα με ένα πανί και την έδωσε στον Κρόνο, ο οποίος νομίζοντας ότι είναι το βρέφος, την κατάπιε.

Στην συνέχεια, ο Δίας φυγαδεύτηκε από το Δικταίο Άντρο, όπου γεννήθηκε, στο Ιδαίο Άντρο. Κατά τη μεταφορά του νηπίου, σύμφωνα με τον Διόδωρο, έπεσε ο ομφαλός του κοντά στον σημερινό ποταμό Καρτερό, ανατολικά του Ηρακλείου. Κατά μια άλλη πιο αδύνατη εκδοχή του μύθου, ο Δίας όχι μόνο μεγάλωσε, αλλά και γεννήθηκε στο Ιδαίο Άντρο.

Οι ντόπιοι πολεμιστές Κουρήτες φύλαγαν την είσοδο του σπηλαίου. Επίσης, κάθε φορά που ο Δίας έκλαιγε, χτυπούσαν δυνατά τα σπαθιά τους πάνω στις μυθικές ασπίδες τους, ώστε τα χτυπήματα να καλύπτουν τον ήχο από το κλάμα και να μην ακούει ο Κρόνος και έρθει και φάει το γιο του. Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, καθώς οι Κουρήτες χόρευαν ένα πολύ γρήγορο χορό, οι πανοπλίες τους χτυπούσαν δυνατά και δεν ακουγόταν ο Δίας. Αυτός ο χορός, λένε, είναι ο πρόγονος του σημερινού Κρητικού χορού «πεντοζάλης».

Την ανατροφή του Δία ανέλαβαν η νύμφη Μέλισσα και η μυθική κατσίκα Αμάλθεια, από το κέρασ της οποίας, έβγαινε κάθε λογής αγαθό. Όταν ο Δίας μεγάλωσε, πήρε την εξουσία από τον Κρόνο και ο χρησμός επαληθεύτηκε. Η ανατροφή του Δία στην Κρήτη αναδεικνύεται από την αναφορά σε αυτόν ως Κρηταγενής Δίας.

## **ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ**

Το Σπήλαιο ονομάζεται «Ιδαίον Άντρον», το οποίο σημαίνει η σπηλιά της Ίδης, δηλαδή του Ψηλορείτη. Ακόμη υπάρχει αναφορά στο σπήλαιο ως Ιδεών Άντρων. Πολλοί γνωρίζουν το σπήλαιο και ως η Σπηλιά της Βοσκοπούλας ή απλά Σπήλιος, καθώς λέγεται ότι εκεί τάφηκε η γυναίκα του άρχοντα της Γόρτυνας, του Χαρίδημου. Σύμφωνα με τον Ερωτόκριτο του Βιτσέντζου Κορνάρου, ο Χαρίδημος σκότωσε κατά λάθος την γυναίκα του ενώ κυνηγούσε στον Ψηλορείτη. Τέλος, το σπήλαιο αναφέρεται και ως Αρσένιον ή Αρκέσιον Άντρον, από την αρχαία λέξη «άρκεσις» που σημαίνει βοήθεια. Θεωρείται ότι η ονομασία αυτή προέρχεται από τους προσκυνητές που κατέφθναν στο σπήλαιο για να ζητήσουν τη βοήθεια του Δία, όπως κι αυτός βοηθήθηκε όταν ήταν μωρό και γλύτωσε από τον Κρόνο.

## **ΙΣΤΟΡΙΑ**

Το σπήλαιο δεν είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό από φυσιολακτρική άποψη, ωστόσο η λατρευτική δραστηριότητα μέσα σε αυτό και η σύνδεση του με την ανατροφή του Δία, έκαναν το χώρο αυτό το σημαντικότερο λατρευτικό σπήλαιο σε όλο νησί. Οι αρχαιολογικές έρευνες του Ιταλού αρχαιολόγου Άλμπερτ (1884) και του Γιάννη Σακελαράκη (1982), επιβεβαίωσαν το γεγονός ότι το Ιδαίο ήταν το μεγαλύτερο και ένα από τα σημαντικότερα λατρευτικά σπήλαια της Μινωικής Κρήτης, με αναβίωση της λατρείας στους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους.

Κατα την προανακτορική περίοδο, λατρευόταν εκεί ο νεαρός μινωικός θεός που προσωποποιούσε την βλάστηση, που πέθαινε και ξαναγεννιόταν όπως και οι εποχές. Προς το τέλος της μινωικής εποχής τον μινωίτη θεό, διαδέχτηκε ο Δίας, ο οποίος σύμφωνα με τοπικό μύθο, γεννιόταν και ξαναγεννιόταν κάθε χρόνο. Όπως αναφέρεται από το Θεόφραστο, οι προσκυνητές κρεμούσαν αναθήματα στα κλαδιά μιας λεύκας μπροστά στην είσοδο της σπηλιάς. Τέλος, ο ίδιος ο Μίνωας ερχόταν στο Ιδαίο Άντρο κάθε 9 χρόνια για να προσκυνήσει το Δία και για να λάβει νέες εντολές από αυτόν.

Ακόμα και σήμερα, 70μ από την είσοδο του σπηλαίου, δεσπόζει ο μεγάλος λαξευτός, ορθογώνιος βωμός των τελετών της αρχαιότητας. Κάτω από το σπήλαιο, εντοπίστηκε αρχαίο κτίριο του οποίου το ένα δωμάτιο ανασκάφηκε και ήρθαν στο φώς τεμάχια κρατήρων των ύστερων Ρωμαϊκών χρόνων. Στα ευρήματα των ανασκαφών, που βρίσκονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, περιλαμβάνονται άφθονη κεραμική, χάλκινα και πήλινα ειδώλια, όπλα, χρυσά κοσμήματα, θραύσματα από τριποδικούς λέβητες, αναθηματικοί δίσκοι και πλήθος ρωμαϊκών λύχνων. Ένα από τα πιο γνωστά ευρήματα είναι οι χάλκινες ασπίδες (τέλος 8ου-7ου π.Χ.) με εγχάρακτες και σφυρήλατες παραστάσεις. Σε μία από αυτές τις ασπίδες απεικονίζεται ο Δίας, περιβαλλόμενος από τους Κουρήτες που κρατούν τύμπανα.

## **ΚΕΝΤΡΟ ΜΥΗΣΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ**

Στο σπήλαιο αυτό μύηθηκαν ο Πλάτων, ο Πυθαγόρας και ο Επιμενίδης, καθώς στην αρχαιότητα αποτελούσε χώρο μύσεως και καθαρμών. Δεν υπάρχουν ιστορικές αναφορές στα μυστήρια που λάμβαναν χώρα στο σπήλαιο, καθώς οι μυσούμενοι καλούνταν να τα αποκρύπτουν από το κοινό. Ο ίδιος ο Πυθαγόρας αναφέρει το λαξευμένο βωμό που βρίσκεται στην είσοδο ακόμη και σήμερα, καθώς και ένα θρόνο από ελεφαντόδοντο προς τιμή του Δία, ο οποίος δεν υπάρχει.

Επίσης, στο έργο του Πλάτωνος «Νόμοι» εμφανίζονται τρεις Έλληνες σοφοί: ο Αθήναιος (πού είναι ο

ίδιος ο Πλάτων από την Αθήνα), ο Κλεινίας (από την Κνωσό) και ο Μέγιλλος (από την Σπάρτη) οι οποίοι ξεκινάνε από την παραθαλάσσια πόλη της Κνωσού για να μεταβούν στο Ιδαίο Άντρο. Η Κνωσός λόγω εγγύτητος με τη θάλασσα συμβολίζει τον κόσμο του "Γίγνεσθαι" και το Ιδαίον Άντρον ή Ιδεών Άντρων ως ενδοχώρα συμβολίζει τον κόσμο του "Είναι". Οι τρεις σοφοί διασχίζουν τα πανέμορφα Κρητικά δάση και ακολουθώντας την πορεία του Ήλιου φτάνουν στον προορισμό τους, φιλοσοφώντας κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Η Ηλιοδρομική πορεία τους συμβολίζει την πορεία που ακολουθεί η ψυχή προς το φώς και την ολοκλήρωση.

## Περίληψη

Σκοπός: Εκδρομή	Τύπος: Αξιοθέατα	Χώρα: Greece
Πόλη: Ρέθυμνο		